

Politologie

- polis + logos
- political science – politická věda
- teorie praktické politiky
- společenská věda o politice
- předmětem je fungování státu, politických systémů, mocenských a vládních institucí, vztahy nadřazenosti a podřízenosti, politického chování lidí, moc a autorita, vztahy mezi státy
- vznik v Řecku, jako samostatná věda se oddělila v 19. století v USA
- dříve součást filozofie
- směry
 - pozitivní politologie – popisuje politickou realitu
 - normativní politologie – jak by společnost a politika měly fungovat
 - predikativní (prognostická) politologie – snaží se předpovídat, jaká bude politická realita v budoucnu, současně zkoumá, zda a do jaké míry lze budoucí vývoj ovlivnit
- souvisí s filozofií, sociologií, historií, ekonomii, statistikou, právní vědou, psychologií...
- politologické disciplíny
 - politické teorie – dějiny politických teorií, politická filozofie, politické ideologie
 - politické instituce – teorie státu, ústava, státní správa
 - politické systémy – demokracie fašismus, socialismus a jejich podoby v konkrétních zemích
 - politická sociologie – teorie moci, její rozdělení ve společnosti, politické strany, zájmové skupiny, veřejné mínění
 - politická ekonomie – světová ekonomie, ekonomické teorie
 - mezinárodní vztahy – mezinárodní politika, organizace, mezinárodní právo, lidská práva
 - obecná politologie – historický vývoj politologie, vývoj politologických škol, vztah politologie k jiným vědám, metody politologie
- metody zkoumání
 - historická metoda – zkoumání minulosti, příčin a důsledků jednotlivých událostí
 - komparativní metoda – porovnávání jednotlivých politických systémů
 - popis – pouhý popis aktuálního stavu
 - empirický výzkum – sběr dat (např. předvolební výzkum)
 - statistika
 - teorie veřejné volby – zobecňování toho, jak se člověk zachová
 - experiment – umělý pokus
- souvislosti – volební účast, lobbying, krize ekonomiky, morálka, systém
- politika
 - umění řídit stát a vztahy mezi státy, správa věcí veřejných
 - oblast společenské (veřejné) činnosti
 - spočívá v účasti politických subjektů na státních záležitostech

- nástrojem k prosazení cílů a zájmů je politická moc, o jejíž získání usilují subjekty různými prostředky (násilnými, demokratickými)
- dva významy slova “politika”
 - program, koncepce jednání nebo samo jednání politického subjektu (vládní politika, politika konkrétní strany...)
 - oblast, kde se tyto programy střetávají (regionální politika, “vysoká” politika, ...)
- základ politické strany = ideologie
- politický program
 - forma politických představ, které vycházejí jednak z ideologického základu, jednak z momentálního stavu společnosti
 - zaměřen na konkrétní úkoly, které je třeba realizovat v politické praxi
 - dělení
 - zásadní – celkové zaměření politického subjektu, obecné principy
 - dílčí – taktika prosazování cíle v krátkodobém časovém horizontu
- 4 kategorie
 - pragmatický přístup
 - Pithart
 - hlavní kritérium – užitečnost
 - souvisí s uspokojováním aktuálních potřeb lidí ve všech sférách života
 - antipolitická politika
 - Havel, Masaryk
 - morální, náboženský základ
 - úvahy o lidstvu jako celku, globálních problémech, vzájemném soužití
 - proti konkrétním aktuálním nespravedlnostem
 - negativistický program
 - Machiavelli, Hitler
 - politika = otázka moci
 - moc – prostředek i cíl
 - fundamentalistická politika
 - radikální skupiny
 - ultrakonzervativní směry – slepé dodržování zásad, teorií nebo náboženství
 - odmítání jakékoliv změny
 - zastávání daných názorů, které už nejsou v přítomnosti aktuální
- moc = možnost člověka realizovat svou vůli i proti vůli těch, jichž se týká
- každá moc se snaží legitimizovat
- legitimní moc → autorita
- panství = moc založená na pocitu závaznosti vůči určité autoritě
 - tradiční – autorita je založena na zvyku (britská královna)
 - charismatické – autorita je založena na charismatu vůdce (Václav Havel, Jan Pavel II., Adolf Hitler, Josif Vissarionovič Stalin)
 - legálně racionální – autorita podložena ústavou, zákony
- znaky byrokracie – rozdělení pravomocí, struktura, odosobnění
- politika jako oblast střetů – dynamický děj složený ze dvou fází

- konflikt zájmů – výměna názorů, nesouhlas, spojeno se vzájemným napadáním koncepcí i politiků a s manipulací veřejným míněním
- usmiřování znesvářených stran konfliktu – výsledkem je kompromis (dohoda obou stran), v opačném případě politická krize
- politický systém
 - tvořen souborem institucí, které zprostředkovávají vzájemný vztah mezi lidmi a vládou – volby, volební kampaň, politické strany a hnutí, zájmové organizace, státní orgány, orgány místní správy a samosprávy, veřejné mínění, masová média